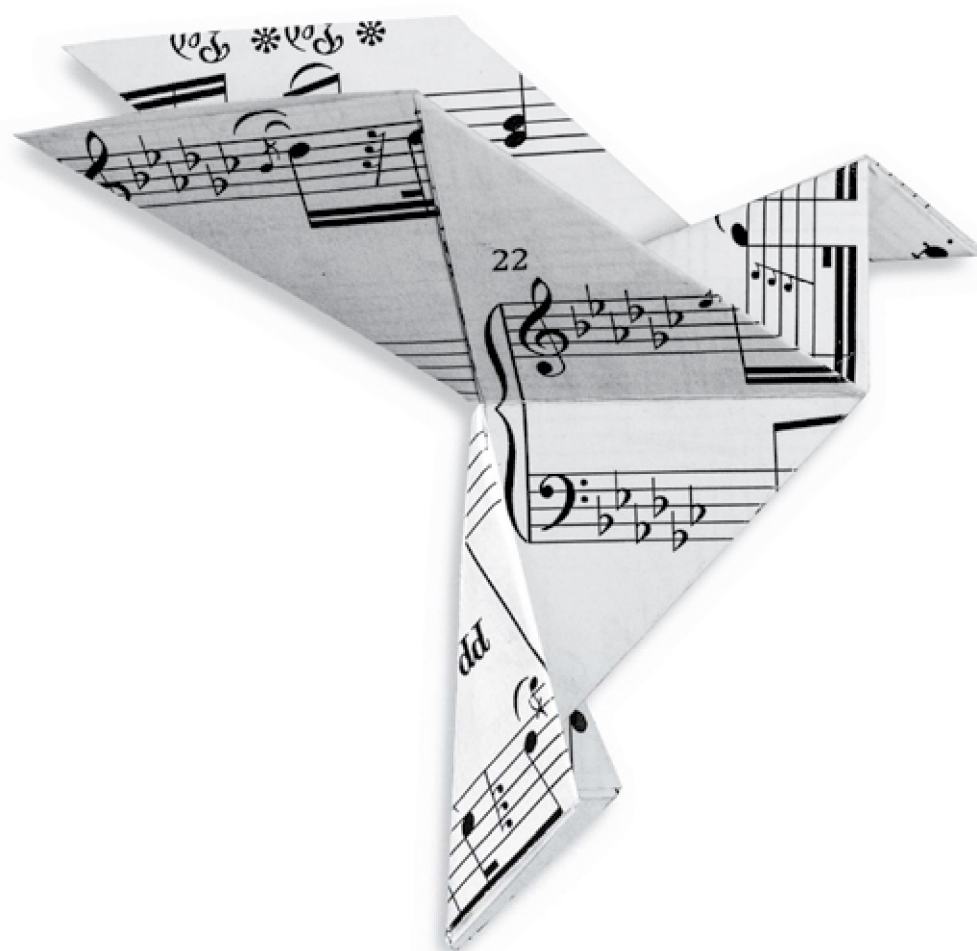

Alena Mornštainova

Klusie
gadi

Alena Mornštainova

No čehu valodas tulkojis
Jānis Krastiņš

Klusie gadi

UDK 821.162.3-3

Mo618

Alena Mornštajnová

Tiché roky

© Alena Mornštajnová, 2019

© HOST – vydavatelství, s. R. O., 2019

Visas tiesības uz šo darbu Latvijā ir rezervētas izdevniecībai „Pētergailis”, ieskaitot visa darba vai tā daļu atveidošanu jebkurā formātā.

Tulkojums tapis ar Čehijas Republikas Kultūras ministrijas finansiālu atbalstu.

No čehu valodas tulkojis JĀNIS KRASTIŅŠ

Redaktore SIGITA KUŠNERE

Maketētāja KIMA ABRAMOVA

© Jānis Krastiņš, tulkojums

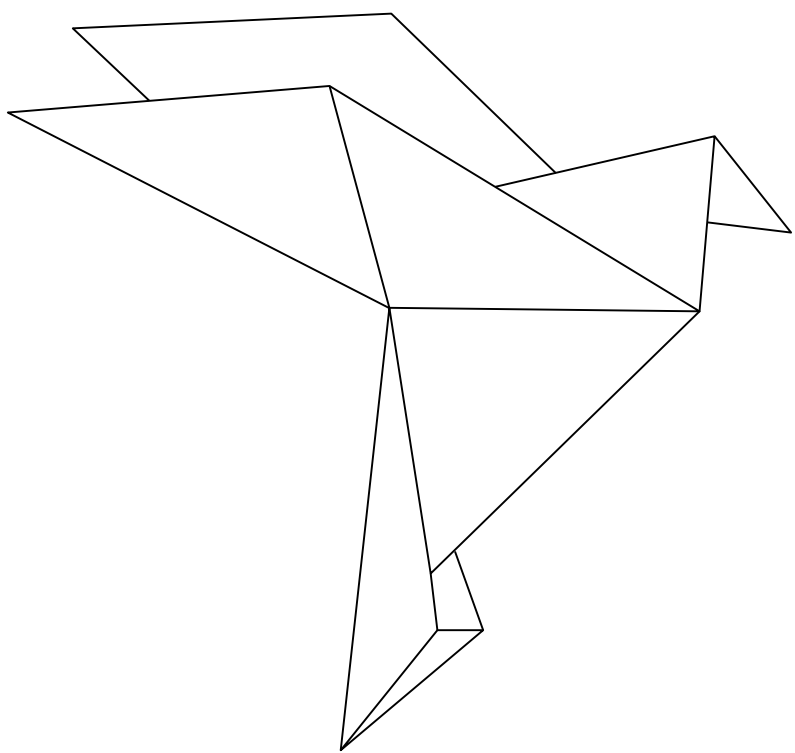
© Inguna Ula Cepīte, pēcvārds

© izdevniecība „PĒTERGAILIS”

PĒTERGAILIS

ISBN 978-9984-33-548-3

prologs

Man ir divi atmiņu brīži, kas saistās ar vecmāmiņu. Pirmais ir izplūdis un neskaidrs. Es vēl esmu pavisam maza. Stāvu mūsu mājā zem kāpnēm, flīzes saldē manas basās kājas, no augšas man virsū krīt krāsaini apgērba gabali. Tie peld gaisā, aizķeras margās un nokrīt pie manām kājām. Vecmāmiņa skraida apkārt, vākdama kopā džemperus, zeķes, brunčus, apakšsvārkus un milzīgas garstaru apakšbikses, un juku jukām bāž tās somā. Es pieskrienu un arī sāku vākt. Kad dodu vecmāmiņai baltu kombiņu, paskatos uz viņu un redzu, ka viņai pār vaigiem plūst asaras.

Kopš tā laika es zinu, ka arī pieaugušie raud.

Otrais atmiņu mirklis ir pavisam skaidrs un norisinājās pirms viena no vissvarīgākajiem lēmumiem, kādu vien savā mūžā esmu pieņēmusi.

Slimnīcas gultā gul, sievietē. To, ka viņa ir vecmāmiņa, zinu tikai tāpēc, ka to man pateicis tēvs. Acis pievērtas, taču viņa negul. Krūtis cilā sēcoša elpa, un papīram līdzīgo roku ādu iekrāsojuši sarkanmēli plankumi. Es cenšos nevilkt elpu dziļi, jo istabas gaiss piesūcies ar urīna, sviedru un dezinfekcijas līdzekļu smaku. Ieskatos ciešāk bālajā sejā – vai pazīšu sievieti no bērnības atmiņu mirkļa? Vecmāmiņa atver acis un paraugās uz mani.

– Blanka, Blankiņa. – Viņa pasmaida.

Mani sauc Bohdana. Apjukusi pievērsos tēvam.

– Blankiņa, – vecmāmiņa atkārto, bet, kad es papurinu galvu, tēvs saspiež manu roku.

Es paskatīšos uz viņu.

Viņš novērsīs skatienu.

– Blanka bija viņas māsa, – tēvs nepacietīgi teiks. – Viņa jau mirusi.

Es zinu, ka viņš mēlo. Par meliem liecina izvairīgais skatiens un iepriekšējā atmiņu brīža uzplaiksnījums.

Jo toreiz, kad vecmāmiņa savāca pēdējo veļas gabalu, viņa izslējās, noslaucīja asaras un iekliedzās augšup uz kāpņu pusi:

– Tu mani izraidi. Tu no sevis aizdzen visus. Blankas arī šeit nav tevis dēļ. Beigās paliksi viens pats.

Vecmāmiņa nodzīvoja vēl divus mēnešus, bet tēvs mani uz slimnīcu vairs līdzī nepaņēma.

Man bija trīspadsmit gadu, kad ilgstoši slimojošo ārstniecības iestādes smirdīgajā istabā ar četrām gultām, kurās snaudzēja ar zālēm apreibināti pacienti, es saskatīju arī savu galu un sapratu, ka ļaudis man visapkārt ir pārdzīvojuši dienas, kuras ietekmējušas to, kā viņi dzīvo un kādi viņi ir šodien. Ka arī manai ģimenei ir sava vēsture. Un ka es par to neko nezinu.

Toreiz es sāku atskatīties pagātnē un iegravēt atmiņā tagadni. Es kļuvi par atmiņu krājēju. Lielā, sarkanā, zili līnijotā burtnīcā sāku pierakstīt savas domas un notikumus, kas mūs piemeklēja, lai gan tobrīd tie šķita visnotaļ nenozīmīgi. Tikai aizritošo gadu virtenē izrādījās, ka svarīgs bijis ikviens notikums, jo, gluži tāpat kā tauriņa spārnu vēda var izraisīt taifūnu otrā pasaules malā, arī nieka vārds daudzkārt ievaino un uz mūžiem iespaido divu cilvēku attiecības.

Dažreiz es vienā dienā aprakstīju lapu lapas, citreiz pēc ilgas klusēšanas uzrakstīju vien dažas rindiņas, taču ikreiz prātoju par to, kam domātas manas piezīmes. Par cilvēku, kurš bija izgaiss tajā pagātnē, par kuru es neko nezināju un kurš man bija ļoti, ļoti nepieciešams.

1 | meita

Mūsu māja stāv pilsētas nomalē – strupceļa ielas galā. Aiz dārza, kas aizaudzis ar veciem kokiem, neapgrieztiem krūmiem un retumis nopļautu zāli, ir tikai putekļains zemes ceļš, pļava un bezgalīgs mežs. Mājas žogs un sienas apaugušas ar efejām, tāpēc, skatoties no ielas pretējā gala, māja saplūst ar apkārtni un to ir grūti pamanīt. Bet, kad esat pienākuši tuvāk, to ieraugāt.

Tā ir liela un pamatīga, un tumšie logi noraugās uz atnācēju no zaļajām lapām, it kā to novērotu un pētītu, vai viņš ir cienīgs ieiet pa dzelzs vārtiņiem, ienākt priekšdārzinā un pa bruģēto trotuāru, kura plaisās aug sūnas un zāle, aiziet līdz trim akmens pakāpieniem, kuri ved līdz ieejas durvīm.

No ārpuses māja līdzinās manam tēvam. Arī viņš šķietami saplūst ar apkārtni, bet, līdzko pienāksiet viņam klāt,